

Παρατηρώ τις εικόνες του Σχολικού Βιβλίου και μελετώ τις πηγές

1. Ρωμανός Δ' Διογένης.

Το 1068 αυτοκράτορας του Βυζαντίου έγινε ο Ρωμανός Δ' ο Διογένης και έμεινε στον θρόνο ως το 1071. Καταγόταν από την Καππαδοκία και σύζυγός του ήταν η Ευδοκία Μακρεμβολίτισσα. Το όνομά του, ως αυτοκράτορας του Βυζαντίου, έχει συνδεθεί με τη μάχη του Ματζικέρτ κατά των Σελτζούκων Τούρκων με αρχηγό τον Αλπ Αρσλάν. Στη μάχη του Ματζικέρτ, όμως, ο στρατός του Ρωμανού έπαθε μεγάλη καταστροφή. Ανεμπόδιστοι οι Σελτζούκοι, κατέλαβαν ολόκληρη σχεδόν τη Μικρά Ασία και απέκοψαν τους δρόμους των Βυζαντινών για την Ανατολή. Ο αυτοκράτορας, πιάστηκε αιχμάλωτος από τους Σελτζούκους Τούρκους. Ο αρχηγός τους Αλπ Αρσλάν δείχνοντας τη μεγαλοψυχία και το ήθος του, αποφάσισε να τον αφήσει ελεύθερο, υπογράφοντας συνθήκη ειρήνης μαζί του. Όταν, όμως, επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη, οι όροι της συνθήκης δεν έγιναν δεκτοί από τους Βυζαντινούς.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

2. Οι Τούρκοι και οι Νορμανδοί απειλούν την αυτοκρατορία από την Ανατολή και τη Δύση.

Τον 11ο αιώνα η αυτοκρατορία είχε να αντιμετωπίσει δύο σημαντικούς εχθρούς, τους Σελτζούκους Τούρκους από την Ανατολή και τους Νορμανδούς από τη Δύση.

Σελτζούκοι Τούρκοι: Με αρχηγό τους τον Άλπ-Αρσλάν κατέκτησαν τις ανατολικές επαρχίες της Αρμενίας και της Καππαδοκίας και έφτασαν ως την Καισάρεια. Τελικός στόχος τους όμως ήταν η Κωνσταντινούπολη. Στη μάχη του Ματζικέρτ προκάλεσαν μεγάλη καταστροφή στον στρατό των Βυζαντινών και ανεμπόδιστοι κατέλαβαν ολόκληρη σχεδόν τη Μικρά Ασία και απέκοψαν τους δρόμους των Βυζαντινών για την Ανατολή.

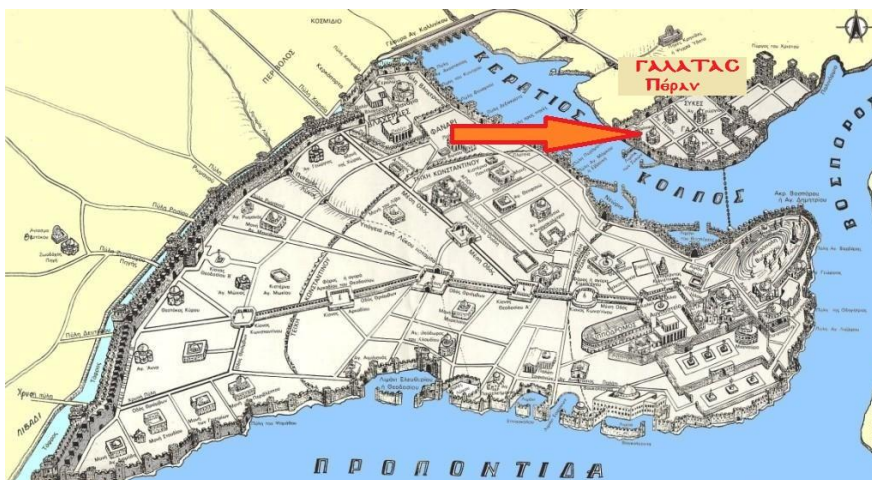
Νορμανδοί: Κατέκτησαν χωρίς δυσκολία τα βυζαντινά εδάφη της Νότιας Ιταλίας. Στη συνέχεια πέρασαν στη Βαλκανική, κατέλαβαν το Δυρράχιο και, ακολουθώντας την Εγνατία οδό, βάδισαν κατά της Θεσσαλονίκης και της Κωνσταντινούπολης. Μια άλλη ναυτική ομάδα τους κινήθηκε προς την Πελοπόννησο και λεηλάτησε τα παράλιά της.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

3. Βενετοί έμποροι στο λιμάνι του Γαλατά.
(Μικρογραφία χειρογράφου, Εθνική Βιβλιοθήκη, Παρίσι)

Ο αυτοκράτορας Αλέξιος Α΄ ζήτησε βοήθεια από τους Βενετούς για να αντιμετωπίσει τους Νορμανδούς. Τους έδωσε ως αντάλλαγμα εμπορικά προνόμια στη Μεσόγειο και στα βυζαντινά λιμάνια. Τους επέτρεψε να εγκατασταθούν έξω από τα τείχη της Κωνσταντινούπολης, στην έξοδο του Κεράτιου, στο Γαλατά, και να δημιουργήσουν εκεί δική τους εμπορική συνοικία, χωρίς να πληρώνουν φόρους. Οι Βενετοί βοήθησαν τους Βυζαντινούς στη θάλασσα και από κοινού κατάφεραν να νικήσουν τους Νορμανδούς και να τους απομακρύνουν από τα Βαλκάνια.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

4. Τσάμικος

Στα κακοτράχαλα τα βουνά,
με το σουραύλι και το ζουρνά,
πάνω στην πέτρα την αγιασμένη,
χορεύουν τώρα τρεις αντρειωμένοι.

Ο Νικηφόρος κι ο Διγενής
κι ο γιος της Άννας της Κομνηνής.

Δική τους είναι μια φλούδα γης,
μα εσύ, Χριστέ μου, τους ευλογείς
για να γλιτώσουν αυτή τη φλούδα,
απ' το τσακάλι και την αρκούδα.

Δες πως χορεύει ο Νικηταράς
κι αηδόνι γίνεται ο ταμπουράς!

Από την Ήπειρο στο Μοριά
κι απ' το σκοτάδι στην λευτεριά.

Το πανηγύρι κρατάει χρόνια,
στα μαρμαρένια του Χάρου αλώνια

Κριτής κι αφέντης είν' ο θεός
και δραγουμάνος του ο λαός.

Στίχοι: Νίκου Γκάτσου

Μουσική: Μάνου Χατζιδάκι

Το τραγούδι «Τσάμικος» αναφέρεται στους μακροχρόνιους πολέμους των Ελλήνων εναντίον διάφορων εχθρών και στις δυσκολίες που πέρασαν αγωνιζόμενοι για την ελευθερία τους. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρει τον Διγενή, τον Νικηταρά και τον Νικηφόρο, αγωνιστές που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο σε διάφορες ιστορικές περιόδους. Η γενναιότητα, το θάρρος και η αποφασιστικότητα που έδειξαν, καθώς και η βοήθεια από τον Θεό ήταν τα όπλα τους για να υπερασπιστούν την πατρίδα τους και να διεκδικήσουν την ελευθερία τους.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

5. Ο Αλπ Αρσλάν τιμά τον αιχμάλωτο Ρωμανό Δ΄

Ο αρχηγός των Σελτζούκων Τούρκων Αλπ Αρσλάν, μετά τη μάχη του Ματζικέρτ φέρθηκε στον αιχμάλωτο αυτοκράτορα Ρωμανό Δ΄ με την καλοσύνη που μόνον οι γενναίοι διαθέτουν. Τον κάλεσε στο γεύμα και του είπε: «Μη φοβάσαι, δε θα πάθεις κανένα κακό. Θα τιμηθείς όπως αξίζει στη βασιλική σου μεγαλειότητα. Γιατί πιστεύω πως είναι ανόητος ο άνθρωπος εκείνος που δε συλλογίζεται ότι η τύχη μεταβάλλεται και δε σέβεται τις συμφορές των άλλων». Και, τηρώντας το λόγο του, τον ελευθέρωσε μαζί με τους άνδρες της φρουράς του και υπέγραψε συνθήκη ειρήνης μαζί του.

Μ. Ψελλός, Χρονογραφία

Σύμφωνα με το παραπάνω παράθεμα, μετά την ήττα του στη μάχη του Ματζικέρτ, ο αυτοκράτορας Ρωμανός Δ' ο Διογένης, πιάστηκε αιχμάλωτος από τον αρχηγό των Σελτζούκων Αλπ Αρσλάν. Πιο συγκεκριμένα, πληροφορούμαστε ότι ο Αλπ Αρσλάν φέρθηκε με σεβασμό στον αυτοκράτορα, τον άφησε ελεύθερο και υπέγραψε μαζί του συνθήκη ειρήνης. Η πράξη αυτή φανερώνει πως επρόκειτο για έναν αρχηγό με σοφία και ήθος, ο οποίος αναγνώριζε πως η τύχη ακόμη και ενός πολύ ισχυρού άνδρα μπορεί ανά πάσα στιγμή να αλλάξει.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

6. Η Άννα Κομνηνή

Ο Αλέξιος Α΄ Κομνηνός, όταν γύρισε στο παλάτι από τους πολέμους του με τους Νορμανδούς, ήταν κατάκοπος και εξαντλημένος. Μετά από τρεις ημέρες δέχτηκε το καλύτερο δώρο που μπορούσε να του χαρίσει η γυναίκα του Ειρήνη. Ένα όμορφο κοριτσάκι. Ο Αλέξιος σήκωσε τα μάτια του στον ουρανό και αναφώνησε:

-Ευχαριστώ, Κύριε. Αν δεν έρθει ξοπίσω της γιος, αυτή θα είναι διάδοχός μου, αυτή θα στηρίξει το θρόνο μου.

Μέσα στην κούνια τής φόρεσαν το αυτοκρατορικό διάδημα και την αρραβώνιασαν με το δεκάχρονο Κωνσταντίνο Δούκα, γιο του εκθρονισμένου αυτοκράτορα Μ. Δούκα.

Σοφία Παπαδάκη, Ιστορίες από το Βυζάντιο

Το πρώτο παιδί του Αλέξιου Α΄ Κομνηνού, ήταν κορίτσι, η Άννα η Κομνηνή. Ήταν επομένως η νόμιμη διάδοχος του θρόνου. Γεννήθηκε την 1η Δεκεμβρίου του 1083 στην Πορφύρα, το δωμάτιο στο ανάκτορο της Κωνσταντινούπολης όπου γεννιούνταν τα παιδιά των αυτοκρατόρων. Παντρεύτηκε με τον Κωνσταντίνο Δούκα και έτυχε επιμελέστατης μόρφωσης και παιδείας. Συνέγραψε την **Αλεξιάδα**, σε 15 βιβλία (κεφάλαια). Στο έργο της κατέγραψε την ιστορία του πατέρα της Αλεξίου Α΄.

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!

Προτεινόμενος σύνδεσμος

Επισκέψου τον παρακάτω σύνδεσμο για να ακούσεις το τραγούδι
«Τσάμικος» του Νίκου Γκάτσου και Μάνου Χατζιδάκι.

https://www.youtube.com/watch?v=8oUHeQkn_34

Η Γνώση με τρόπο απλό και κατανοητό!